

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
UPRAVA ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE
IZPOSTAVA KOPER
Ferrarska 5b, 6000 Koper

***REGIJSKI NAČRT ZAŠČITE IN REŠEVANJA
OB MNOŽIČNEM POJAVU KUŽNIH
BOLEZNI PRI ŽIVALIH***

(Ukrepi in naloge zaščite, reševanja in pomoči)

VSEBINA

1. KUŽNE BOLEZNI PRI ŽIVALIH.....	3
1.1. Uvod.....	3
1.2. Splošno o kužnih boleznih pri živalih.....	3
1.3. Ogroženost Obalne regije zaradi kužnih boleznih pri živalih.....	3
1.4. Možne posledice množičnega pojava kužnih boleznih pri živalih.....	4
1.5. Sklepne ugotovitve.....	5
2. UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI.....	6
2.1. Ukrepi zaščite, reševanja in pomoči.....	6
2.1.1. Prostorski, gradbeni in drugi tehnični ukrepi.....	7
2.1.2. Določitev lokacij za pokop ali sežig živalskih trupel.....	8
2.1.3. Ureditev mest za pokop in sežig živalskih trupel.....	8
2.1.4. Prevoz živalskih trupel do mesta pokopa ali sežiga.....	8
2.1.5. Uničevanje živalskih trupel in nadzor.....	9
2.1.6. Kemična in biološka zaščita.....	9
2.2. Nalove zaščite in reševanja.....	10
2.2.1. Tehnično reševanje ob množičnem pojavu kužnih boleznih pri živalih.....	10
3. OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA.....	11

1. KUŽNE BOLEZNI PRI ŽIVALIH

1.1. Uvod

V Obalni regiji je število farm zanemarljivo majhno. Kokošja farma je ena v koprski občini, prav tako je ena farma fazanov, reja prašičev pri posameznikih ne presega 60 živali, prav tako goveda. Zaradi tega je štab Civilne zaščite Obalne regije sprejel na svoji seji dne sklep, da se ne izdeluje Načrta zaščite in reševanja ob množičnem pojavu kužnih bolezni pri živalih, ampak da zadostujejo le ukrepi zaščite in reševanja v primeru kužnih bolezni pri živalih.

Cilj izdelave ukrepov zaščite in reševanja ob pojavu kužnih bolezni pri živalih je preprečiti oziroma ublažiti posledice nesreče – množičnega pojava kužnih bolezni pri živalih, da bo življenje ljudi varnejše in kakovostnejše, škoda za gospodarstvo in okolje pa čim manjša.

1.2. Splošno o kužnih boleznih pri živalih

Bolezni, ki jih povzročajo kužne klice (bakterije, spirohete, rikecije, virusi in glive), imenujemo kužne bolezni. Kužne bolezni, zaradi katerih se izvajajo splošni in posebni preventivni ter drugi ukrepi po Zakonu o veterinarstvu (Uradni list RS, št. 33/01), so glede na vrsto inflekcije in ukrepe, potrebne za njihovo preprečevanje in zatiranje, razvrščene v štiri skupine v skladu z mednarodnim zoosanitarnim kodeksom in epizootiološkim stanjem IN SICER:

- A (bolezni, ki so zelo kužne),
- B (bolezni, ki so praviloma kužne),
- C (bolezni, ki so praviloma slabo kužne),
- Zoonoze (to so bolezni ali infekcije in se po naravni poti prenašajo z živali – vretenčarjev na ljudi in obratno. Glede na lastnosti in pogoje so lahko razvrščene v skupino A, B ali C).

Nekatere kužne bolezni se pojavljajo redko in v manjšem obsegu, druge pa pogosto in se hitro širijo na večje območje. Pojavljajo se v različnih oblikah, osnovne pa so:

- enzootija (če se kužna bolezen pri živalih stalno ponavlja v različni jakosti, na istem mestu, na ožjem območju in nima težnje širjenja),
- epizootija (če bolezen pri živalih izbruhne v večjem obsegu in se hitro širi),
- panzootija (če se bolezen pri živalih hitro širi na velikem območju, na primer v državi...).

1.3. Ogroženost Obalne regije zaradi kužnih bolezni pri živalih

V obalni regiji, kakor tudi v celotni Sloveniji so bile z ukrepi zdravstvenega varstva živali v preteklosti zatrite oziroma uspešno nadzorovane živalske kužne bolezni, ki bi lahko povzročile večjo gospodarsko škodo in bile nevarne tudi za zdravje ljudi (npr. izbruhu slinavke in parkljevke ni vilo vse od leta 1968), saj je bil izvede uspešen sistem nadzora in izvajanja

predpisanih ukrepov. Določeno tveganje za nastanek in razširitev teh boleznih pa obstaja zaradi prenehanja cepljenja proti klasični prašičji kugi.

Na podlagi podatkov Ministrstva za kmetijstvo, Sektor za identifikacijo in registracijo živali, je v Obalni regiji naslednje število živali:

občina	govedo	drobnica	prašiči	skupaj
Koper	382	747	522	1651
Izola	9	2	14	25
Piran	57	9	67	133
skupaj	448	758	603	1809

Za zgodnje odkrivanje in preprečevanje živalskih kužnih boleznih imamo v Sloveniji vzpostavljen sistem rednega nadzora, ki ga vsako leto pripravi VURS, predpise pa minister, pristojen za veterinarstvo. Vsako leto je izdana Odredba o izvajanju preventivnih ukrepov zaradi odkrivanja in preprečevanja živalskih kužnih boleznih. Predpisane ukrepe izvajajo pooblaščenice veterinarske organizacije in o izvedenih preventivnih cepljenjih oziroma diagnostičnih preiskavah obveščajo veterinarsko inšpekcijo, ki nadzira izvajanje. Podatki o izsledkih preiskav se zbirajo mesečno oziroma dnevno, odvisno od narave bolezni.

Na področju zdravstvenega varstva živali in ljudi izvaja veterinarska služba poleg splošnih ukrepov za preprečevanje širjenja živalskih kužnih boleznih, kojih predvideva Zakon o veterinarstvu, tudi ukrepe, ki jih predpisujejo navodila za ugotavljanje, preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje posameznih kužnih boleznih.

Pri varstvu živali pred kužnimi boleznimi pomeni posebno težavo odstranjevanje in uničevanje živalskih trupel ter živalskih odpadkov. Zmogljivosti obstoječih kafilerij so premajhne in komaj zadoščajo za potrebe v normalnih razmerah.

1.4. Možne posledice množičnega pojava kužnih boleznih pri živalih

Množični pojavi kužnih boleznih pri živalih povzročajo veliko gospodarsko škodo v živinoreji, pri divjadi, ribogojstvu, čebelarstvu, živilski industriji, na področju preskrbe z zdravstveno neoporečnimi živili, turizmu in izvozu.

Možne posledice so predvsem:

- neposredna škoda zaradi poginov živali, zakolov ali pokončanja živali zaradi ukrepov zatiranja bolezni in zmanjšanja proizvodnje živinorejskih in živilskih obratov,
- zastoji v mednarodnem prometu,
- omejitve oziroma prepoved mednarodnega prometa in negativne posledice za turizem,
- širjenje zoonoz pri ljudeh,
- stalna nevarnost za zdravje ljudi v zvezi z onesnaževanjem okolja,
- veliki stroški za preventivo, zatiranje in izkoreninjenje teh boleznih.

1.5. Sklepne ugotovitve

Glede na navedene podatke je zdravstvena situacija pri domačih živalih ugodna. Toda škoda, ki bi jo utrpeli posamezni rejci v primeru izbruha bolezni pri živalih, narekuje javni veterinarski službi, da vso svojo pozornost nameni preprečevanju kužnih bolezni, ki obsega spremljanje gibanja živalskih kužnih bolezni doma in v tujini ter preprečevanje vnosa oziroma širjenja teh bolezni.

Za učinkovito izvajanje navedenih nalog pa je treba zagotoviti:

- dobro organizirano, usposobljeno in opremljeno veterinarsko službo,
- učinkovito sodelovanje veterinarske službe z drugimi organi in strokovnimi službami,
- učinkovito preventivo v veterinarstvu,
- prosvetljevanje imetnikov živali.

2. UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

2.1. Ukrepi zaščite, reševanja in pomoči

Pri izvajanju ukrepov in nalog zaščite, reševanja in pomoči je glavna vloga regije na povezovanju ter koordinaciji nalog in aktivnosti med lokalnimi skupnostmi, drugimi organi in službami regijskega pomena in državnim nivojem (Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje). Po potrebi se napoti v prizadeto občino tudi pomoč v kadrih – osebah za povezavo, ki pomaga občinski upravi pri izvajanju njihovih nalog.

Koordinacija aktivnosti in izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči se izvaja predvsem z Lokalnim središčem za nadzor bolezni, Veterinarsko inšpekcijo-Območni urad Koper, Nacionalnim veterinarskim inštitutom – Območna enota Koper ter regijskimi silami za zaščito in reševanje.

2.1.1. Prostorski, gradbeni in drugi tehnični ukrepi

DOKUMENTACIJA POSTOPKI	DIAGRAM POTEKA AKTIVNOSTI	PRIMARNA ODGOVORNOST
Lokacije možnih mest za pokop in sežig živalskih trupel	2.1.1.1. Določitev lokacij za pokop in sežig živalskih trupel	Občine
	2.1.1.2. Ureditev mest za pokop in sežig	Občine VURS
	2.1.1.3. Prevoz živalskih trupel do mesta za pokop ali sežig	Izvajalci javne službe prevozov živalskih trupel VHS služba
	2.1.1.4. Uničevanje živalskih trupel in nadzor	VURS Gasilske organizacije
	2.1.1.5. Spremljanje stanja	VURS Občine

Ob množičnem pojavu kužnih bolezni pri živalih je zelo pomembno, da so živalska trupla čim prej odstranjena oziroma uničena, da se prepreči nadaljnje širjenje bolezni. Najprimernejši način uničenja se določi po navodilih Državnega središča za nadzor bolezni. Možni načini so:

- odvoz v kafilerije,
- pokop,
- sežiganje.

Ker pa po mnenju veterinarskih strokovnjakov kafilerije ne bodo zadoščale za povečane potrebe po uničenju živalskih trupel, morajo pristojni organi v občinah v naprej pripraviti lokacije mest za pokop oziroma mest za sežig.

2.1.2. Določitev lokacij za pokop ali sežig živalskih trupel

Občine v svojih prostorskih aktih določijo lokacije za pokop in sežig živalskih trupel. Pri tem upoštevajo kriterije za umeščanje posegov v prostor iz Prostorskega reda Slovenije in koncept ravnanja z odpadki v državi.

P – 19/1	Pregled lokacij, možnih mest za pokop in sežig živalskih trupel
----------	---

V primeru ptičje gripe smo na Izpostavi URSZR Koper na podlagi sklepov sestanka s predstavniki VURS OU Koper določili ukrepe v primeru aviarnе influence v Obalni regiji, ki jih bo izvajal OU VURS-a.

P – 19/2	Pregled lokacij, možnih mest za pokop perutnine v Obalni regiji
----------	---

2.1.3. Ureditev mest za pokop in sežig živalskih trupel

Ta naloga vsebuje:

- izkop in pripravo mest za pokop ter
- pripravo materiala za sežiganje (stare avtomobilske gume, železniški pragovi ipd.) po navodilih Veterinarske uprave Republike Slovenije.

Sežig živalskih trupel pride v poštev samo takrat, ko se ne odločimo za odvoz v kafilarije ali ko zakopavanje ni mogoče.

Za ureditev mest za pokop in sežig živalskih trupel so pristojne občine.

D – VII/1	Navodilo za sežig živalskih trupel
-----------	------------------------------------

2.1.4. Prevoz živalskih trupel do mesta pokopa ali sežiga

Živalska trupla do mesta pokopa ali sežiga prepeljejo pristojne javne službe za prevoz in ravnanje z živalskimi odpadki ter veterinarsko higienska služba. Načeloma se truplo živali odpeljejo v kafilerijo in se neškodljivo uničijo. Trupla je treba prepeljati v pokritih, ustrezno opremljenih in nepropustnih vozilih, ki jih mora spremljati predpisana dokumentacija – listina o prevozu nevarnega blaga.

P – 19/3	Pregled javnih služb za prevoz živalskih odpadkov
P – 19/4	Listina o prevozu nevarnega blaga

2.1.5. Uničevanje živalskih trupel in nadzor

Trupla je potrebno uničiti na kar najhitrejši način, po možnosti na okuženem gospodarstvu. Najprimernejši način uničevanja se določi po navodilih Državnega središča za nadzor bolezni.

Za uničevanje živalskih trupel so odgovorne javne službe za prevoz živalskih odpadkov in ravnanje z njimi, veterinarska higienska služba za nadzor pri uničevanju živalskih trupel pa so odgovorne pristojne veterinarske organizacije.

Pri nadzoru sežiga živalskih trupel pa sodelujejo tudi pristojne gasilske organizacije.

P – 05/2	Pregled gasilskih enot širšega regijskega pomena
----------	--

2.1.6. Kemična in biološka zaščita

Kemična in biološka zaščita obsega ukrepe ter sredstva za neposredno zaščito pred učinki kužnih bolezni pri živalih in sicer:

- zaščita ljudi in živali (označevanje meja okuženih in ogroženih območij),
- dekontaminacija ljudi, živali, materialnih dobrin in okolja (razkužitev ljudi, obleke, stanovanjskih površin, hlevov, dvorišč, pašnikov, odpadkov in živalskih iztrebkov ipd., dezinfekcija in deratizacija objektov na okuženem območju.)

Naloge kemične in biološke zaščite izvajajo veterinarske organizacije in pristojne veterinarsko higienske službe. Ob množičnem pojavu kužnih bolezni pri živalih se aktivirajo tudi občinske, regijske in državne enote Civilne zaščite za radiološko, kemično in biološko zaščito.

V primeru ptičje gripe (aviarne influence) naloge dekontaminacije ljudi, živali, materialnih dobrin in okolja izvajajo gasilci na podlagi sklepov zapisnika s seje štaba Civilne zaščite Republike slovenije dne 20. oktobra 2005.

V Obalni regiji predvidena žarišča ptičje gripe pokrivajo ukrep dekontaminacije prostovoljna gasilska društva.

P – 04/2	Seznam pripadnikov regijskega oddelka za RKB zaščito
P – 19/5	Seznam rejcev perutnine
P_ 19/6	Podatki o staležu govedi po občinah - naseljih
P – 19/7	Podatki o staležu prašičev po občinah - naseljih
P – 19/8	Podatki o staležu drobnice po občinah – naseljih
P – 19/9	Seznam članov gasilskih ekip za dekontaminacijo
P – 19/10	Pregled veterinarskih organizacij pri območnem uradu VURS
D – VII/2	Navodilo za posredovanje gasilcev pri dekontaminaciji v primeru pojava virusa ptičje gripe (aviarna influenza)

2.2. Nalove zaščite in reševanja

2.2.1. Tehnično reševanje ob množičnem pojavu kužnih bolezni pri živalih

Naloge tehničnega reševanja so:

- graditev razkuževalnih ovir na državnih mejah in mejah okuženega območja,
- sodelovanje pri prevozu okuženih živali v kafilerije in pokop živalskih trupel,
- izvajanje požarnih straž pri sežigu okuženih živalskih trupel.

Te naloge opravljajo javne službe za prevoz živalskih odpadkov in ravnanje z njimi, komunalne organizacije in gradbena podjetja z ustrežno mehanizacijo. Pri opravljanju nalog sodelujejo gasilske enote in tehnično reševalne enote Civilne zaščite.

P – 04/7	Seznam pripadnikov tehnično reševalne enote
P – 05/4	Podatki o poklicnih in prostovoljnih gasilskih enotah lokalnih skupnosti
D – VII/3	Načrt ureditve mejnih prehodov v RS ob množičnem pojavu kužnih bolezni pri živalih.

3. OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA

Ob množičnem pojavu kužnih bolezni pri živalih so rejci živali dolžni izvajati osebno in vzajemno zaščito, ki obsega ukrepe za preprečevanje in ublažitev tveganj za zdravje in življenje ter premoženje posameznika. V ta namen se morajo usposobiti za uporabo osebnih zaščitnih sredstev, obvladati morajo osnove prve pomoči osnove prve veterinarske pomoči, seznaniti se morajo s sredstvi za razkužitev in njeno izvedbo. Poleg tega si morajo priskrbeti najnujnejša osebna zaščitna sredstva ter potrebščine za osebno in vzajemno zaščito.

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite ob množičnem pojavu kužnih bolezni pri živalih skrbi občina. Pri tem sodeluje tudi lokalno središče za nadzor bolezni, ki občanom zagotovi vso potrebno pomoč pri izvajanju določenih ukrepov (razni priročniki in zgibanke za živinorejce ob pojavu konkretne nalezljive bolezni, priročnih za pridelovalce in predelovalce mleka ipd.). Zelo pomembno je, da so prebivalci seznanjeni s postopki, ki jih morajo izvesti za zavarovanje lastne varnosti in premoženja.

D – VII/4	Kako ravnamo ob pojavu nalezljive bolezni
D – VII/5	Navodilo rejcem in nadaljnji ukrepi glede aviarne influence
D – I/16	Postopek obravnave in sprejem osnutka regijskega načrta